

Για το «Στρατηγικό Σχέδιο για την Ακαδημαϊκή και Ερευνητική Ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Πατρών»

Την τελευταία δεκαετία οι κυβερνήσεις έχουν αποψιλώσει τα Ελληνικά Πανεπιστήμια, από πόρους και διδακτικό προσωπικό. Η χρηματοδότηση, ανεπαρκής και προηγούμενα, έχει πέσει στο 1/3, ενώ δεν αναπληρώνονται ούτε οι θέσεις του διδακτικού προσωπικού που συνταξιοδοτείται. Ταυτόχρονα υπάρχουν τεράστια κενά σε τεχνικό και διοικητικό προσωπικό, ενώ όλο και μικρότερο ποσοστό τους είναι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι. Η κατάσταση αυτή έχει τεράστιες συνέπειες στην ποιότητα της διδασκαλίας και της έρευνας, στη φοιτητική πρόνοια και εν τέλει στην ίδια την ανάπτυξη των επιστημών.

- Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 στο πλαίσιο των χρηματοδοτήσεων από ΚΠΣ/ΕΠΕΑΕΚ η ανώτατη εκπαίδευση διευρύνεται με τη δημιουργία πολλών νέων τμημάτων κατακερματισμένων γνωστικών δεξιοτήτων, χωρίς σαφώς οριοθετημένο και διακριτό επιστημονικό αντικείμενο και χωρίς επαγγελματικές προοπτικές και δικαιώματα σε αντιστοιχία με ένα συνεκτικό επιστημονικό αντικείμενο. Η εξέλιξη αυτή επιδεινώθηκε από την πρόσφατη «πανεπιστημιοποίηση» των ΤΕΙ μέσω της οποίας ανήχθησαν σε πολλές περιπτώσεις αντικείμενα τεχνικών γνώσεων και δεξιοτήτων σε πανεπιστημιακά τμήματα. Ο κατακερματισμός επιστημονικών αντικειμένων σε γνωστικές δεξιότητες συνοδεύτηκε και από έναν αντίστοιχο χωρικό κατακερματισμό των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, στη βάση μιας λογικής εξυπηρέτησης αναγκών «περιφερειακής ανάπτυξης» σε βάρος των αναγκών επιστημονικών-ακαδημαϊκών «οικονομιών κλίμακας».
- Η στάση των μέχρι τώρα διοικήσεων των ΑΕΙ είναι η υποταγή στις κυβερνητικές επιλογές και προτεραιότητες. Χαρακτηριστικό αυτής της στάσης είναι το περιεχόμενο της πρότασης της Πρυτανείας για «Στρατηγικό Σχεδιασμό» στο Πανεπιστήμιο Πατρών που αναπαράγει τις αρχές του επιχειρηματικού Πανεπιστημίου το οποίο, όχι μόνον βγάζει τα έξοδά του, αλλά έχει κερδοφόρες δραστηριότητες και λειτουργεί για λογαριασμό των συμφερόντων τοπικών και μη επιχειρήσεων. Δίνουν απλόχερα χρήμα και κόπο για να στήσουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα με δίδακτρα για ξενόγλωσσους φοιτητές, για επιχειρηματικά πάρκα, για μαγαζιά (Σχολή Οίνου και Άμπελου) μέσα στα ΑΕΙ, χωρίς καμία πρόβλεψη για προσλήψεις, αίθουσες και εργαστήρια διδασκαλίας.
- Η εισήγηση χαρακτηρίζεται από σοβαρά ελλείμματα δημοκρατικής νομιμοποίησης της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για τη σύνταξη της πρότασης, που περιλαμβάνουν τον αποκλεισμό των συλλογικών οργάνων ΔΕΠ, και φοιτητών από τη διαδικασία διαμόρφωσης.
- Η πρόταση «Στρατηγικού Σχεδιασμού» επιχειρεί μία διευθέτηση σε υπαρκτά προβλήματα ακαδημαϊκότητας και βιωσιμότητας Τμημάτων του Πανεπιστημίου που σχετίζονται με την έλλειψη προσωπικού, υποδομών, και τους περιορισμούς στις δυνατότητες συνεργιών μεταξύ τμημάτων της ίδιας σχολής όταν αυτά βρίσκονται σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές. Ωστόσο, το αγοραίο πνεύμα που χαρακτηρίζει το σχέδιο, δεν μπορεί να αποκρύψει ούτε να υπερβεί τα υπαρκτά αδιέξοδα, που ανάγονται στον τύπο και τη στόχευση της διεύρυνσης της

πανεπιστημιακής εκπαίδευσης των τελευταίων δεκαετιών, που μεγεθύνθηκε και στο Πανεπιστήμιο Πατρών μετά την ενσωμάτωση του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας σε αυτό.

- Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται ορισμένες γενικά παραδεκτές κατευθύνσεις για τη δημιουργία Γεωπονικής Σχολής, ωστόσο, ο εγκλωβισμός στα επιχειρηματικά πρότυπα ανάπτυξης και η αποδοχή ότι οι δυνάμεις («νόμος») της «προσφοράς και ζήτησης» καθορίζουν τις προτεραιότητες στον ακαδημαϊκό σχεδιασμό δεν επιτρέπουν να δοθούν οι ακαδημαϊκά και επιστημονικά σωστές λύσεις στα προβλήματα που αναγνωρίζονται. Έτσι, εμφανίζονται σοβαρότατα ελλείμματα επιμέρους τεκμηριώσεων, βασισμένων σε επιστημονικά ακαδημαϊκά δεδομένα και μελέτες επί των γνωστικών αντικειμένων. Για παράδειγμα, δεν είναι τεκμηριωμένη η συγκεκριμένη επιλογή συγχώνευσης του τμήματος Διοίκησης Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων με το Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων στο υπό ίδρυση Τμήμα Επιστήμης της Διατροφής και Τεχνολογίας Τροφίμων.

- Η πρόταση του σχεδίου για την «Απορρόφηση του Τμήματος Μηχανικών Περιβάλλοντος της Πολυτεχνικής Σχολής με έδρα το Αγρίνιο από καινούργιο τμήμα της Σχολής Γεωπονίας(!) με αντικείμενο το περιβάλλον και την αειφορική γεωργία» είναι πολλαπλά προβληματική καθώς, πέραν του ότι αγνοήθηκαν οι θέσεις της ΓΣ του, απουσιάζει πλήρως η οριοθέτηση του γνωστικού αντικείμενου του υπό δημιουργία τμήματος με τα λοιπά υπάρχοντα τμήματα της Γεωπονικής Σχολής. Αναπαράγεται ο κατακερματισμός της γνώσης και της ανυπαρξίας επαγγελματικών προοπτικών και δικαιωμάτων των αποφοίτων.

- Τέλος, επισημαίνουμε ότι η απόπειρα τεκμηρίωσης των επιχειρούμενων αλλαγών στη βάση των επιδόσεων των νεοεισερχομένων φοιτητών στα Τμήματα είναι πολλαπλά προβληματική. Η εργαλειοποίηση της «βάσης εισαγωγής» ως κριτήριο για την ανάπτυξη, διατήρηση ή κατάργηση ενός επιστημονικού αντικείμενου είναι αντιεπιστημονική και παραπέμπει στην υποταγή στο «νόμο» της «προσφοράς-ζήτησης».

Ως ΔΗΠΑΚ θεωρούμε ότι το σχέδιο που έχει κατατεθεί αποδέχεται και βασίζεται σε πολιτικές ανάπτυξης της Ανώτατης Εκπαίδευσης με βάση της γενικές «αρχές» και κατευθύνσεις της ΕΕ και του ΟΟΣΑ που έχουν υιοθετηθεί από τις Ελληνικές κυβερνήσεις. Κυριαρχείται από τη λογική ότι, εφόσον δεν υπάρχουν διδάσκοντες και μόνιμο προσωπικό για να διδάξει τα απαραίτητα μαθήματα για κάθε επιστημονικό αντικείμενο, ας γίνουν συρραφές αντικειμένων, ας συγχωνευθούν Τμήματα, ας μετακομίσουν έδρες για να αξιοποιηθεί το υπάρχον ελλιπέστατο διδακτικό προσωπικό να ...μπαλώσει όλες τις τρύπες. Παραγνωρίζει παράλληλα και δεν τολμά να «αναμετρηθεί» με τις καταστροφικές συνέπειες και τα αδιέξοδα στα οποία οδήγησαν και οδηγούν αυτές ακριβώς οι πολιτικές:

- ✓ Οι «στρατηγικοί σχεδιασμοί» στη βάση του ανταγωνισμού μεταξύ των ΑΕΙ της χώρας θα βαθύνουν την κατηγοριοποίηση των Ιδρυμάτων και εντέλει την παραμονή στη χώρα μας 3-4 ιδρυμάτων «υψηλών επιδόσεων» περιτριγυρισμένων από περιφερικά ιδρύματα που θα διεκδικούν την επιβίωσή τους από τοπικούς δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους.

- ✓ Οι ταξικοί φραγμοί στην Ανώτατη Εκπαίδευση θα ενισχυθούν τόσο μέσα από την επιβολή διδασκτρων στις σπουδές όσο και μέσα και από την προωθούμενη «βάση εισαγωγής» με αποτέλεσμα την ένταση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- ✓ Η ανάπτυξη των επιστημών με βάση τις ανάγκες της αγοράς και της καπιταλιστικής κερδοφορίας θα οδηγήσει σε υποβάθμιση ή και εξαφάνιση επιστημονικών αντικειμένων που δεν «συνεισφέρουν» στις ανάγκες των αγορών.
- ✓ Σε ένα Πανεπιστήμιο του οποίου η ανάπτυξη εξαρτάται από την αγορά και λειτουργεί με επιχειρηματικά κριτήρια, θα επιταχυνθεί η απαξίωση και συρρίκνωση των μισθολογικών, ασφαλιστικών, συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του προσωπικού, στην κατεύθυνση της ευελιξίας και της προσαρμοστικότητας.

Στη φάση που βρισκόμαστε το «στρατηγικό σχέδιο» που έχουμε ανάγκη και στο οποίο θα πρέπει να τοποθετηθεί η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου είναι η διεκδίκηση για:

- Αποκλειστικά δημόσια και δωρεάν ανώτατη εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα σπουδών χωρίς κατηγοριοποιήσεις μεταξύ των ιδρυμάτων. Ένα πανεπιστημιακό τμήμα ανά σαφώς οριοθετημένο γνωστικό αντικείμενο και με σαφώς προσδιορισμένες επαγγελματικές προοπτικές και δικαιώματα για τους αποφοίτους.
- Πόρους, νέο προσωπικό και υποδομές για την αναβάθμιση του επιπέδου των σπουδών και της Έρευνας στο Πανεπιστήμιο και το κάθε Τμήμα.
- Πανεπιστημιακούς καθηγητές πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, τεχνικό και διοικητικό προσωπικό με σταθερές σχέσεις εργασίας.
- Ενίσχυση της φοιτητικής μέριμνας, ειδικά μέτρα για τη στήριξη των λαϊκών οικογενειών που σπουδάζουν τα παιδιά τους.
- Να επαναλειτουργήσει το Πανεπιστήμιο άμεσα με εξασφαλισμένους όλους τους υγειονομικούς όρους, ώστε, μεταξύ άλλων, να συνεδριάσουν τα συλλογικά όργανα και να μπορέσουν να πάρουν θέση απέναντι στη νέα επίθεση στα μορφωτικά τους δικαιώματα.

Καλούμε τους διδάσκοντες, τους φοιτητές, τους εργαζόμενους του Πανεπιστημίου να μη συναινέσουν σε αλλαγές, που θα βάλουν νέα εμπόδια και φραγμούς στις ζωές τους, τις σπουδές τους, το μέλλον τους. Οι φοιτητές δεν είναι πειραματόζωα, ούτε πελάτες στα Ιδρύματα και στα τοπικά μαγαζιά. Είναι νέοι που θέλουν να σπουδάσουν ολοκληρωμένα την επιστήμη τους, να αποκτήσουν εφόδια και άμεση και πλήρη πρόσβαση στο αντίστοιχο επάγγελμα.

Απέναντι στις αναδιαρθρώσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με γνώμονα την «προσαρμογή» της στις ανάγκες της αγοράς, το πανεπιστημιακό κίνημα οφείλει να προβάλλει ένα «Στρατηγικό Σχέδιο» που αφορά τη συλλογική διεκδίκηση για ανάπτυξη και εξέλιξη των επιστημών και της εκπαίδευσης με κριτήριο σπουδές υψηλού επιπέδου, χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς για την ικανοποίηση των σύγχρονων λαϊκών αναγκών.

ΔΗΠΑΚ-ΑΕΙ, Πανεπιστήμιο Πατρών, 19-Μαρτίου-2021